

ники облікового апарату спільно з керівництвом підприємства визначають окремі елементи для кожного об'єкта облікової політики з підсистем обліку.

Від того, яка буде прийнята облікова політика, залежить якість системи обліку, обсяг інформаційних ресурсів та обґрунтованість прийнятих управлінських рішень користувачами облікової інформації.

Література

1. Алборов Р.А. Выбор учетной политики предприятия. Принципы и практические рекомендации/ Р.А. Алборов – М: АО «ДИС», 1995. – 80 с.
2. Житний П. Організаційно-методологічні засади формування облікової політики підприємства/ П.Житний // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 3. – С. 3–10
3. Пушкар М. С. Теорія і практика формування облікової політики: монографія / М. С. Пушкар, М. Т. Щирба. –Тернопіль : Карт-бланш, 2009. – 260 с.

Цветнова О.В.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРИБУТКУ

Вступ. Однією з функцій бухгалтерського обліку, окрім забезпечення контролю за збереженням майна власника та надання інформації, необхідної для здійснення управління підприємством, є надання достовірної інформації про результати фінансово-господарської діяльності підприємства за певний період часу, про що свідчить проведений аналіз думок науковців. У бухгалтерському обліку існують принципи визнання й оцінки елементів, які формують фінансові результати, а саме: доходів, витрат, прибутків, збитків. Методичні основи формування в обліку інформації про окремі складові фінансових результатів та порядок її розкриття у фінансовій звітності визначаються відповідними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Вимоги до розкриття змісту статей Звіту про фінансові результати, а також форма даного звіту визначаються положеннями П(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати". [1]

Але, не дивлячись на простоту розрахунку величини бухгалтерського прибутку, досі існує багато проблем, пов'язаних з методикою визначення, порядком формування, визнання, оцінки, обліку, розподілу та відображення у звітності фінансових результатів, які потребують вирішення.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка методики визначення прибутку, що дозволяє з'ясувати в яких активах він реалізований, що дозволить розширити інформаційні можливості бухгалтерського обліку як складової системи управління підприємством.

Результати. Проведений аналіз думок науковців на різних етапах розвитку бухгалтерського обліку та останніх наукових досліджень щодо обліку фінансових результатів показав, що у цій сфері існувало й існує багато невирішених проблем. Одним з основних питань, яким займаються науковці, особливо в

дисертаційних дослідженнях, є розробка різноманітних методик визначення та обліку фінансових результатів. За останній час запропоновано багато методик обліку витрат, доходів і фінансових результатів завдяки побудові їх аналітичного обліку й з використанням запропонованих аналітичних статей та центрів витрат. Запропоновано методику відображення статей доходів і витрат у звіті про фінансові результати з урахуванням принципів управлінського обліку та методику обліку і аналізу фінансових результатів за центрами прибутковості, методику визначення фінансових результатів діяльності підприємств для різних споживачів економічної інформації.

Доходи, а відповідно й прибуток, можуть бути реалізованими у збільшенні будь-яких активів підприємства. Як відомо, прибуток є складовою власного капіталу, що, в свою чергу, є одним з джерел формування активів підприємства. І тут виникає проблемне питання: в який момент визнавати доходи і витрати, тобто, чи визнавати прибуток, нереалізований у грошових коштах?

За принципом обачності необхідно запобігати завищенню доходів підприємства, тобто доходи необхідно визнавати лише коли в цьому існує обґрунтована впевненість. Тому одним з основних принципів бухгалтерського обліку є принцип нарахування, за яким доходи і витрати визнаються в момент їх фактичного отримання/здійснення незалежно від часу надходження/сплати грошових коштів. Але при використанні даного методу спотворюється економічна ситуація, оскільки після реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) оплата від покупця ще не надійшла, а доход вже необхідно визнати, а відповідно й збільшення фінансових результатів.

Так визнавати, чи не визнавати доход до моменту сплати коштів, адже в момент реалізації відбувається перехід права власності? Відповідь на це питання дає П(С)БО 15 «Доход», за яким доход визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена. [2] Тобто збільшення активу визнається доходом й використання принципу нарахування є цілком обґрунтованим, бо в момент реалізації у підприємства з'являється дебіторська заборгованість, що є складовою активів.

Й якщо немає можливості при визначенні фінансового результату об'єднати метод нарахування та касовий метод, то можна з'ясувати, саме в яких активах реалізований отриманий за звітний період прибуток підприємства. У зв'язку з цим, нами було розроблено методику визначення прибутку, що дозволяє з'ясувати в яких активах він реалізований. Розглянемо поетапно реалізацію даної методики.

1 етап. Зіставляються по кожній результатній операції доходи, за вирахуванням непрямих податків, і витрати, пов'язані з отриманням цих доходів.

2 етап. З'ясовується чи отримує підприємство прибуток в результаті даної операції?

3 етап. З'ясовується, які активи отримані в результаті операції.

4 етап. Визнається прибуток, реалізований у вигляді активів, отриманих в результаті даної операції.

5 етап. З'ясовується, чи відбулися зміни в складі даних активів протягом звітного періоду.

6 етап. Визнається прибуток за звітний період, реалізований у вигляді активів, отриманих в результаті даної операції, з урахуванням змін в їх складі.

Як видно, застосування даної методики дозволить виявляти, так би мовити, «матеріальну складову отриманого прибутку». Крім того, з'являється можливість простежувати результат по кожній з операцій, про необхідність чого наголошували багато науковців.

При використанні даної методики з'являється новий термін «матеріальна складова отриманого прибутку», який потребує визначення:

Матеріальна складова отриманого прибутку – це склад активів підприємства, які збільшилися чи з'явилися в результаті отримання прибутку від всіх видів діяльності за звітний період, виражений у грошовому вимірнику.

На нашу думку, інформація, яку дозволяє отримати запропонована методика, є корисною не лише для внутрішніх користувачів, а і для зовнішніх також. Тому доцільним є при застосуванні даної методики в окремому розділі звіту про фінансові результати наводити інформацію про матеріальну складову отриманого прибутку від різних видів діяльності: операційної, фінансової, іншої звичайної та надзвичайних подій (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Інформація про матеріальну складову отриманого прибутку, яку пропонується наводити у звіті про фінансові результати

Матеріальна складова отриманого прибутку	
Від операційної діяльності	
Склад активів	Сума
...	...
Від фінансових операцій	
Склад активів	Сума
...	...
Від іншої звичайної діяльності	
Склад активів	Сума
...	...
Від надзвичайних подій	
Склад активів	Сума
...	...
Разом	
Склад активів	Сума
...	...

Висновки. За допомогою запропонованої методики з використанням сучасної комп'ютерної техніки можна визначати матеріальну складову отриманого прибутку у розрізі окремих видів діяльності підприємства, а також по окре-

мих видах продукції, за окремими угодами. Тобто з'являються додаткові можливості для отримання детальної аналітичної інформації, необхідної для прийняття ефективних управлінських рішень. Крім того, така інформація буде змістовною і для зовнішніх користувачів. Оскільки, мати інформацію лише про величину фінансових результатів в сучасних умовах господарювання недостатньо. Прибуток є джерелом формування активів, а склад активів, в яких він був реалізований, дозволяє визначити запропонована методика.

Література

1. П (С) БО 3 „Звіт про фінансові результати”, затверджене наказом Мін Фіна України від 31 березня 1999р. № 87.
2. П (С) БО 15 «Доход», затверджене наказом Мін Фіна України від 29 листопада 1999р. № 290.